یادداشت

اصغر زارعی، تحلیلگر مسائل سیاسی

بغداد؛ میدان وحدت ساحات مقاومت

سفر دوروزه وزیر خارجه به عراق، از جنبه‌های مختلف مورد توجه ناظران سیاسی قرار گرفته است. طبق اعلام رسمی، تمشیت مراسم تشییع رهبر شهید انقلاب در کشور همسایه و همچنین بحث و تبادل نظر در مورد مسائل دوجانبه جزو اهداف این اقدام دیپلماتیک عنوان شده است.

ذیل شرایط حاکم بر منطقه، تهدیدهای رژیم صهیونیستی و همچنین عدم پایبندی آمریکا به تفاهم امضا شده با ایران، سفر مذکور اهمیت دوچندانی می‌یابد. عراقچی در چند وقت اخیر سفرهای دوره‌ای و رایزنی تلفنی متعددی با همتایان خود داشته که از باب هماهنگی و هم‌افزایی با همسایگان در مقابل دسیسه غربی – عبری و دفع خطرهای موجود، مهم است. در این میان مطالبه تهران از بغداد برای مدیریت آسمان کشورش که به جولانگاه هواگردهای دشمن بدل شده و همچنین موضوع مقابله با گروهک‌های کرد ضدایرانی و نابودی پایگاه‌های آن‌ها طبق توافق‌های انجام شده پیشین مطرح است.

از سویی استقرار دولت علی فالح الزیدی در بغداد، ضرورت رایزنی و دیدارهای مستقیم را به جهت هماهنگی‌های مشترک توجیه‌پذیر کرده و با توجه به نقش فعال جریان مقاومت در عراق، چنین روندی می‌تواند موجب تحکیم و تقویت همکاری‌ها باشد. اما با توجه به اقدام‌های دشمن علیه حزب‌الله که از طریق امضای تفاهم میان دولت لبنان و رژیم صهیونیستی نمود عینی به خود گرفت و همچنین پیشبرد ایده خلع سلاح الحشدالشعبی و دور کردن مقاومت اسلامی عراق از ایران، مقابله با چنین سناریویی احتمالاً مهم‌ترین بخش سفر عراقچی بود. هر گونه تضعیف مقاومت همان گونه که در سوریه اتفاق افتاد و امروز نیز در لبنان و فلسطین جریان دارد، موجب تزلزل کل جبهه و در ساختار حاکمیت عراق شده و راه را برای بازیگری عناصر مخرب در همسایه غربی هموار خواهد کرد. خوشبختانه دولت به روشنی از چنین روندی آگاه بوده و با همکاری جلو چنین طرحی را سد خواهند کرد. ضمن اینکه جمهوری اسلامی با پیشبرد ایده وحدت ساحات از لبنان تا یمن و عراق، نشان داد برای خنثی‌سازی سناریو واشنگتن و تل‌آویو در ایجاد اختلاف میان اضلاع مقاومت آمادگی کاملی دارد.

ایران بار دنشست شتاب‌زده دوحه نشان داد دیپلماسی را بر اساس منافع ملی خود تنظیم می‌کند، نه تقویم انتخاباتی آمریکا

مذاکرات، معطل تعهدات آمریکا

گروه سیاسی | صد و بیست و دومین روز تقابل، تصویر واضحی از جابه‌جایی نقطه ثقل دیپلماسی در خاورمیانه بود. در حالی که دونالد ترامپ با انتشار پیام‌هایی شتاب‌زده، تلاش می‌کند خود را معمار یک مذاکره قریب‌الوقوع در دوحه نشان دهد، تکذیب خونسردانه مقامات ایرانی، این حباب رسانه‌ای را پیش از شکل‌گیری ترکاند. اعتراف صریح سیاستمداران کهنه‌کار آمریکایی (نظیر جان کری) مبنی بر اینکه ایران با ایستادگی در برابر کارزار نظامی، به «قدرت بازدارنده جدیدی» دست یافته است، نشان می‌دهد واشنگتن دیگر نمی‌تواند با اولتیماتوم، تهران را به میز مذاکره بکشاند. آمریکا که در باتلاق هرمز گرفتار شده، اکنون در جست‌وجوی یک «مسیر خروج آبرومندانه» پیش از انتخابات نوامبر است.

■ معمای دوحه؛ تناقض روایت کاخ سفید

مهم‌ترین رویداد ۲۴ ساعت گذشته، تقابل مستقیم روایت‌های واشنگتن و تهران درباره آینده میز مذاکره بود. دونالد ترامپ با حروف بزرگ در شبکه‌های اجتماعی نوشت که ایران «درخواست گفت‌وگو» کرده و هیئت‌ها روز سه‌شنبه در دوحه دیدار خواهند کرد. ساعاتی بعد، کاخ سفید نام فرستادگان خود (جرد کوشنر و استیو ویتکوف) را نیز اعلام کرد، اما کاظم غریب‌آبادی، دیپلمات ارشد ایرانی با صراحت اعلام کرد «هیچ نشست فنی و مستقیمی با آمریکا در قطر برنامه‌ریزی نشده است».

■ چرا این تکذیب اهمیت راهبردی دارد؟

پاسخ در ماهیت خواسته‌های دو طرف نهفته است. واشنگتن تلاش می‌کند با برگزاری شتاب‌زده جلسات، چنین القا کند که مسیر دیپلماسی باز شده تا از این طریق، فشار روانی بازار انرژی و نارضایتی رأی‌دهندگان آمریکایی را مدیریت کند، اما ایران می‌داند حضور پای میز مذاکره، بدون دریافت پیش‌نیازهای عملی (به‌ویژه توافق بر سر مدیریت هرمز و آزادسازی دارایی‌های مسدودشده)، تنها به نفع کارزار انتخاباتی ترامپ تمام خواهد شد. ایران به دنبال حل و فصل ریشه‌ای حقوق خود در تنگه هرمز است، در حالی که آمریکا صرفاً یک راه حل مقطعی برای عبور کشتی‌ها می‌خواهد.

> ایران می‌داند حضور پای میز مذاکره، بدون دریافت پیش‌نیازهای عملی (به‌ویژه توافق بر سر مدیریت هرمز و آزادسازی دارایی‌های مسدودشده)، به نفع کارزار انتخاباتی ترامپ تمام خواهد شد

■ پول‌های بلوکه‌شده به عنوان پیش‌شرط توافق

در پس‌زمینه این مناقشه دیپلماتیک، رایزنی‌های حیاتی دیگری در جریان است. اخبار منتشر شده حاکی از آن است که قطر در حال میانجی‌گری برای فعال‌سازی مجدد مکانیسم دسترسی ایران به دارایی‌های مسدودشده خود (از جمله ۶ میلیارد دلار موجود در بانک‌های قطری) است. این روند نشان می‌دهد ایران برخلاف گذشته، حاضر نیست تعهدات امنیتی (مانند عادی‌سازی کامل هرمز) را پیش از دریافت تضمین‌های اقتصادی ملموس، اجرایی کند. آمریکا که می‌خواست با محاصره دریایی، اقتصاد ایران را خفه کند، اکنون دریافته تداوم این وضعیت، اقتصاد خود غرب را فلج کرده و واشنگتن ناچار است برای حفظ ظاهر «آتش‌بس شکننده»، دسترسی ایران به منابع مالی‌اش را تسهیل کند.

■ اعتراف در واشنگتن؛ پایان عصر ارعاب

شاید مهم‌ترین تأیید بر اثربخشی راهبرد مقاومت ایران، از زبان یکی از معماران سیاست خارجی دموکرات‌ها شنیده شد. جان کری، وزیر خارجه اسبق آمریکا با صراحت اعلام کرد ایران با مقاومت در برابر تهاجم نظامی اخیر، به یک «احساس قدرت جدید» دست یافته و ثابت کرده است در استفاده از جنگ نامتقارن، مهارت بی‌نظیری دارد. این اعتراف، تأییدی بر شکست دکترین «فشار حداکثری نظامی» است. وقتی مقامات پیشین آمریکایی اذعان می‌کنند ایران دیگر مرعوب قدرت سخت واشنگتن نمی‌شود، این پیام به کاخ سفید مخابره می‌شود که نمی‌تواند با تکیه بر اولتیماتوم، تهران را پای میز مذاکره بکشاند. ترامپ، اکنون در تله‌ای گرفتار شده که کلید آن، تنها در دست دیپلماسی واقع‌بینانه و پذیرش شرایط ایران است.

■ جنایت در کرانه باختری؛ روی دیگر سکه ادعای صلح

در حالی که آمریکا از صلح و دیپلماسی سخن می‌گوید، شریک منطقه‌ای او در حال تعمیق فاجعه در فلسطین است. گزارش نهاد حقوق بشری بتسلم مبنی بر اینکه اسرائیل در سال ۲۰۲۵، با کشتن ۵۴ کودک فلسطینی، مرگبارترین سال را از زمان اشغال کرانه باختری در ۱۹۶۷ رقم زده است، نشان‌دهنده فقدان هر گونه چشم‌انداز انسانی در کابینه تل‌آویو است. این گزارش‌ها، در کنار افشای سانسور مستند «پزشکان زیر آتش» توسط بی‌بی‌سی (که با وجود بایکوت رسانه‌ای، برنده جایزه بفتا شد)، ثابت می‌کند محور عبری-غربی نه‌تنها در میدان نبرد نظامی با جبهه مقاومت دچار فرسایش شده، بلکه در افکار عمومی جهانی نیز، آخرین بقایای مشروعیت خود را از دست داده است.

■ ایستگاه صد و بیست و دوم؛ دیپلماسی در انتظار عمل

اکنون در مرحله‌ای هستیم که «دیپلماسی نمایشی» کارکرد خود را از دست داده است. ایران با رد نشست شتاب‌زده دوحه نشان داد ریتم مذاکرات را بر اساس منافع ملی خود تنظیم می‌کند، نه تقویم انتخاباتی آمریکا. روزهای آینده، آزمونی سخت برای واشنگتن خواهد بود. ترامپ باید تصمیم بگیرد که آیا می‌خواهد با پذیرش واقعیت میدانی (از جمله حق حاکمیت ایران بر ترتیبات هرمز و آزادسازی دارایی‌ها)، راه را برای یک تفاهم پایدار باز کند یا با پافشاری بر شروط غیرممکن، منطقه را همچنان در وضعیت «نه جنگ، نه صلح» نگه دارد؛ وضعیتی که ادامه آن، به معنای تداوم کابوس تورم برای رأی‌دهندگان غربی خواهد بود.

خبر

رئیس‌جمهور:

۶ میلیارد دلار از منابع ایران آزاد می‌شود

رئیس‌جمهور در سفر قم، از آزادسازی بخشی از دارایی‌های مسدودشده جمهوری اسلامی ایران خبر داد. مسعود پزشکیان گفت: بر اساس برنامه‌ریزی‌های انجام‌شده، ۶ میلیارد دلار از مجموع ۱۲ میلیارد دلار منابع ایران در قطر آزاد و به کشور بازگردانده خواهد شد. رئیس‌جمهور در دیدار با آیت‌الله العظمی شبیری زنجانی با اشاره به مواضع اصولی جمهوری اسلامی ایران در موضوع فعالیت‌های هسته‌ای تصریح کرد: رهبر شهید انقلاب پیش از این به صراحت اعلام کرده‌اند که ایران به دنبال ساخت سلاح هسته‌ای نیست و جمهوری اسلامی همچنان بر همین موضع تأکید دارد. ما این اطمینان را به جامعه جهانی می‌دهیم که فعالیت‌ها متناسب با نیازهای کشور و در چارچوب سیاست‌های اعلام شده از سوی کشورمان مورد استفاده قرار خواهد گرفت. آیت‌الله العظمی شبیری زنجانی نیز در این دیدار، با اشاره به دشواری‌های مسئولیت در شرایط کنونی افزود: شنیدن برخی سخنان ناصحیح و بی‌انصافی‌ها بسیار سنگین است. گاهی حق را زیر پا می‌گذارند، اما این بی‌انصافی‌ها گذراست و خداوند یاریگر کسانی است که در مسیر خدمت گام برمی‌دارند. دیدار با آیات عظام سبحانی، نوری همدانی، کریمی جهرمی، مکارم شیرازی و شبیری از برنامه‌های سفر پزشکیان به قم بود. رئیس‌جمهور همچنین دیروز با آیت‌الله علوی بروجردی هم دیدار کرد.

دیدگاه

ترسیم چشم‌اندازی جدید از حکمرانی در دوره پساجنگ

قوه ناظر بر حکمرانی عادلانه

محمد ولایی | پیام‌های رهبر معظم انقلاب هر چند در مناسبت‌های مختلف صادر می‌شوند، اما مناسبتی نیستند و گویا در حال ترسیم چشم‌اندازی جدید از حکمرانی در دوره پساجنگ هستند. در این پیام‌ها با وجود تأکید بر اهمیت جنگ و مقاومت، زندگی کماکان جریان دارد و آینده به جنگ و اقتضائاتش گره نخورده است. بر این اساس است که بخشی از این پیام‌ها به ارتقای کیفیت اداره کشور و جزئیات آن می‌پردازد.

پیام رهبر معظم انقلاب به مناسبت هفته قوه قضائیه، با تأکید بر اصلاح درونی قوه قضائیه و عبور از رویکرد شعاری و تحقق عملی اسناد تحولی، به‌نظر می‌رسد لحنی مطالبه‌گرانه‌تر و عملیاتی‌تر دارد و بر اصلاح داخلی قوه قضائیه تأکید می‌کند؛ و تأکیدی چندباره بر تنظیم قوا در تراز مردم: «انتظار بحق از همه قوا، دستگاه‌ها و نهادهای مسئول آن است که همواره عملکرد خود را با تراز مطلوب نظام مقدس جمهوری اسلامی و شأن والای ملت، تنظیم و بازآرایی کنند». با وجود تهدیدهای نظامی، اولویت اصلی همچنان ساخت درونی نظام است؛ چراکه پایداری سیاسی یک نظام مردمی به کارآمدی، عدالت‌گستری و اعتماد عمومی وابسته است و دستگاه قضایی نیز مؤثرترین ابزاری است که می‌تواند اجزای حاکمیت را به صلاح درآورد.

شاید این هدف قرار است با توسعه مفهوم عدالت رقم بخورد؛ آنجا که رهبر معظم انقلاب حقوق ملت را علاوه بر مسائل فردی به انواع حقوق عامه و اجتماعی مردم تعمیم می‌دهند: «از حق امنیت اقتصادی و دسترسی عادلانه به فرصت‌ها تا حق برخورداری عادلانه از مواهب طبیعی، محیط زیست سالم، آزادی‌های مشروع و حکمرانی کارآمد». این نگاهی است که مفهوم عدالت را فراتر از مبارزه با فساد یا توزیع ثروت، به حوزه حکمرانی گسترش می‌دهد و از ثبات اقتصادی و حفظ ارزش پول ملی تا کیفیت خدمات عمومی و برخورداری از مسئولان باکفایت، جزو حقوق قابل پیگیری مردم تلقی می‌شود.

ورود دستگاه قضایی در این حوزه تاکنون بسیار محدود و غیرنظام‌مند بوده است. از همین رو است که رسیدگی به پرونده‌های کم‌کاری یا ترک فعل مدیران و دستگاه‌های اجرایی و پیگیری حقوق عامه در پروژه‌های عمرانی و مثلاً جبران زیان‌های زیست محیطی به‌ندرت در میان پرونده‌ها به چشم می‌خورد. این رویکرد می‌تواند زمینه‌ساز اقدام قضایی در موارد زیادی شود؛ مانند رسیدگی به ترک فعل مدیران منجر به خسارت عمومی، تضییع حقوق عمومی بر اثر تصمیم‌های غیرقانونی یا تبعیض‌آمیز، انتصابات بدون صلاحیت، تصمیم‌های خسارت‌بار، نقض حقوق شهروندان در دسترسی به خدمات عمومی و....

گسترش کارکرد دستگاه قضا به احقاق حق مردم در برخورداری از حکمرانی خوب، دستگاه قضایی را وارد سطح دیگری از کنشگری خواهد کرد. سطحی که قوه قضائیه را از مرجع منفعل حل اختلاف میان افراد، به دستگاه فعال نظارت بر کیفیت مطلوب اداره کشور ارتقا می‌دهد و گستره وسیع‌تری از احقاق حقوق عامه و عدالت‌گستری را محقق خواهد کرد.

گزارش

مسئولان ایرانی و عراقی از فراهم‌سازی مقدمات آیین وداع با رهبر شهید خبر دادند

امت، مهیای تشییع امام

گروه سیاسی | در حالی به هفته وداع نزدیک می‌شویم که یک امت، آماده تشییع جانسوز پیکر امام شهید است؛ امت واحده‌ای که آزادگان جهان و ایستادگان در برابر جبهه کفر را در خود دارد.

■ مقدمات تأمین امنیت مراسم فراهم شده است

استاندار تهران با اشاره به اتخاذ تمهیدات گسترده برای برگزاری مراسم وداع و تشییع رهبر شهید انقلاب اسلامی گفت: با هماهنگی دستگاه‌های اجرایی، امدادی، امنیتی و خدماتی، همه مقدمات لازم فراهم شده تا این مراسم در امنیت، آرامش و سلامت کامل برگزار شود.

به گزارش خبرگزاری فارس از تهران، محمدصادق معتمدیان، استاندار تهران و رئیس ستاد برگزاری مراسم وداع و تشییع رهبر شهید انقلاب اسلامی در تهران، دیروز با حضور در مصلای تهران و پیگیری میدانی روند آماده‌سازی مصلای تهران برای برگزاری مراسم وداع و تشییع رهبر شهید انقلاب اسلامی اظهار کرد: با توجه به مسئولیت ستاد ملی به ریاست معاون اول رئیس‌جمهور و تشکیل ستادهای استانی در تهران، قم و خراسان رضوی، ستاد استان تهران نیز تشکیل شده و جلسات متعددی با دستگاه‌ها و مجموعه‌های مختلف برگزار کرده است.

وی افزود: دستگاه‌های اجرایی استان، دستگاه‌های ملی، شهرداری تهران، سایر شهرداری‌های مستقر در استان، بنیادها، نهادهای حاکمیتی، بخش خصوصی، اتاق‌های بازرگانی و اصناف پای کار آمده‌اند تا میزبانی شایسته‌ای از مردم در روزهای شنبه و یکشنبه در مراسم وداع در مصلا و روز دوشنبه در مراسم تشییع در تهران انجام شود.

معتمدیان ادامه داد: در حوزه امنیت مراسم نیز قرارگاه ثارالله(ع) با هماهنگی مجموعه‌های نظامی، انتظامی، امنیتی و قضایی مسئولیت دارد و با تعامل شکل گرفته، مراسم در امنیت و آرامش کامل برگزار خواهد شد.

رئیس ستاد برگزاری مراسم وداع و تشییع رهبر شهید انقلاب اسلامی در استان تهران با اشاره به پیش‌بینی حضور جمعیت قابل توجهی از استان‌های مختلف بیان کرد: همه ظرفیت‌های موجود برای اسکان زائران، از جمله مدارس، مساجد، ورزشگاه‌ها و مجموعه‌های دارای قابلیت اسکان، در اختیار شهرداری تهران به‌عنوان مسئول کمیته اسکان قرار گرفته تا خدمات لازم در این بخش ارائه شود.

نماینده دولت در ستاد برگزاری مراسم وداع و تشییع رهبر شهید انقلاب اسلامی در استان تهران، حمل و نقل را یکی از موضوعات مهم این مراسم دانست و گفت: وزارت راه و شهرسازی تدابیر لازم را در بخش حمل و نقل جاده‌ای، هوایی و ریلی برای استان‌های تهران، قم و خراسان رضوی و همچنین استان‌های مبدأ سفر زائران پیش‌بینی کرده است.

استاندار تهران با اشاره به بازدید میدانی از مصلا اظهار کرد: با توجه به برگزاری دو روز برنامه وداع در مصلا، اقدام‌ها و تدابیر لازم مورد بررسی قرار گرفت تا مردم بتوانند با امنیت، آرامش و سلامت کامل در مراسم حضور پیدا کنند و زمینه حضور حداکثری آن‌ها نیز فراهم شود.

معتمدیان خاطرنشان کرد: مجموعه دستگاه‌ها و کمیته‌های مسئول به‌صورت شبانه‌روزی در تلاش هستند تا در سه روز میزبانی از زائران پیکر مطهر رهبر شهید انقلاب اسلامی، شرایط مناسبی برای حضور مردم و خدمت‌رسانی به آن‌ها فراهم شود. معتمدیان اظهار کرد: بر اساس آماری که تا چند روز گذشته اعلام شده، بیش از یک میلیون و ۷۰۰ هزار نفر از کشور عراق برای حضور در مراسم تشییع پیکر مطهر رهبر شهید نام‌نویسی کرده‌اند.

■ جزئیاتی از تشییع امام شهید در عتبات عالیات

مدیرکل رسانه‌ای سازمان الحشد الشعبی اعلام کرد، مراسم تشییع پیکر رهبر شهید انقلاب، به درخواست خود دولت عراق در این کشور برگزار خواهد شد. به گزارش شفق نیوز، «مهند العقابی» مدیر کل رسانه‌ای سازمان الحشد الشعبی روز دوشنبه اعلام کرد: مراسم تشییع پیکر آیت‌الله العظمی سیدعلی خامنه‌ای رهبر شهید انقلاب، در کشور عراق به درخواست دولت بغداد برگزار می‌شود.

العقابی در سخنانی در جلسه هماهنگی نیروهای الحشد الشعبی تأکید کرد: مراسم تشییع با مشارکت نهادهای دولتی ذی‌ربط خواهد بود.

پیش از این منابع نزدیک به سفارت ایران در بغداد اعلام کرده بودند پیکر مطهر امام شهید در روز ۱۷ تیر ماه از طریق فرودگاه بین‌المللی نجف وارد عراق خواهد شد. در این مراسم، جمعی از مسئولان، شخصیت‌های دینی، اجتماعی و سیاسی عراق از پیکر ایشان استقبال خواهند کرد و آیین رسمی استقبال در فرودگاه نجف برگزار می‌شود.

پس از آن، پیکر مطهر به حرم مطهر امیرالمؤمنین(ع) منتقل خواهد شد تا مراسم زیارت و وداع برگزار شود. سپس کاروان تشییع راهی کربلای معلی می‌شود و آیین تشییع مردمی با حضور گسترده شهروندان در منطقه بین‌الحرمین برگزار می‌شود. در پایان، پیکر بار دیگر به فرودگاه نجف منتقل و از آنجا به شهر مقدس مشهد اعزام خواهد شد.

بر اساس این گزارش، مدیریت آستان‌های مقدس علوی، حسینی و عباسی، استانداری‌های نجف و کربلا، وزارتخانه‌های حمل‌ونقل، کشور و امور خارجه عراق، سازمان الحشدالشعبی و دفتر نخست‌وزیری عراق از جمله نهادهایی هستند که مسئولیت هماهنگی و برگزاری این مراسم را بر عهده دارند.

■ موسیقی وداع با رهبر شهید منتشر شد

در آستانه تشییع پیکر رهبر شهید انقلاب، قطعه موسیقی «وداع» منتشر شد. این قطعه را حبیب خزایی‌فر آهنگ‌سازی کرده است. به گزارش همشهری آنلاین، حبیب خزایی‌فر که پیش‌تر موسیقی آثار ماندگاری در حوزه دفاع مقدس، مقاومت و سینمای استراتژیک را خلق کرده، در «وداع» نیز تلاش کرده با زبان موسیقی، احساس فقدان، عظمت ایثار و امتداد راه رهبر شهید را به تصویر بکشد. «وداع» محصول سازمان هنری رسانه‌ای اوج و تولید شده در مرکز موسیقی «مأوا» است.